

5. POWSTANIE DWÓCH PAŃSTW NIEMIECKICH – NOTATKA

1. Postanowienia konferencji poczdamskiej w sprawie Niemiec

- a) **podział Niemiec na 4 strefy okupacyjne:** wschodnia – radziecka, północno – zachodnia – brytyjska, środkowo – zachodnia – francuska, południowo – zachodnia – amerykańska. Również Austria została podzielona na 4 strefy, a Berlin i Wiedeń na 4 sektory
- b) **okupacją miała zarządzać Sojusznicza Rada Kontroli** z siedzibą w Berlinie (dowódcy stref okupacyjnych)
- c) **celem okupacji Niemiec: demilitaryzacja** – rozbrojenie, **demonopolizacja** – rozbicie wielkich monopolii, **demokratyzacja i denazyfikacja** – usunięcie wszystkich wpływów nazistowskich urzędów, stowarzyszeń itp. połączona z **demokratyzacją** – przywrócenie systemu demokratycznego
- d) **odszkodowania** – nie ustalono ogólnej kwoty odszkodowań; roszczenia ZSRR zostaną zaspokojone poprzez konfiskatę dóbr z radzieckiej strefy okupacyjnej + 10% zbędnego wyposażenia przemysłowego ze stref zachodnich + 15% wyposażenia ze stref zachodnich w zamian za dostawę surowców i żywności; ZSRR ze swojej części odszkodowań uiszcza roszczenia Polski, państwa zachodnie ze swoich stref uiszczą roszczenia pozostałych państw
- e) **zmiany terytorialne** – część Prus Wschodnich z Królewcem zostaje przyłączona do ZSRR, obszary na wschód od rzek Odra i Nysa Łużycka zostaną oddane Polsce w zarząd administracyjny; ludność niemiecka z terenów Czechosłowacji, Węgier i Polski zostanie przesiedlona do Niemiec
- f) **gospodarka** - Niemcy będą traktowane jako gospodarcza całość, nacisk położony na rozwój rolnictwa i przemysł pokojowy
- g) **ściganie i ukaranie zbrodniarzy hitlerowskich**

2. Proces norymberski 20.11.1945 – 1.10.1946 r.

- a) utworzenie Międzynarodowego Trybunału Wojskowego, który miał sędzić oskarżonych o podleganie do wojny, zbrodnie przeciwko pokojowi, zbrodnie wojenne oraz zbrodnie przeciwko ludzkości.
- b) na ławie oskarżonych zasiadły 22 osoby – promineneci III Rzeszy – 12 skazano na karę śmierci
- c) Gestapo, SD i SS uznano za organizacje zbrodnicze
- d) był to pierwszy z wielu procesów zbrodniarzy wojennych, które odbyły się po II wojnie.

3. Rozbieżności w polityce okupantów wobec Niemiec 1945 – 1948

- a) Niemcy zostały podzielone na strefy okupacyjne, a Berlin na sektory. Każdą strefą zarządzał dowódca wojskowy. Wszyscy oni tworzyli SRK – Sojuszniczą Radę Kontroli, która zarządzała całością okupacji
 - zapowiedziano reformę niemieckiego ustroju,
 - zdelegalizowano organizacje faszystowskie,
 - spisano zasady przesiedlenia Niemców z terenów Polski, Czechosłowacji, Austrii i Węgier
 - wprowadzono nowy podział administracyjny każdej ze stref
- b) każde z państw okupacyjnych miało inną koncepcję dotyczącą Niemiec
 - Francja chciała ostatecznie osłabić Niemcy i przekształcić je w kraj rolniczy; dążyła do ścisłego połączenia Zagłębia Ruhry i Saary i oderwania Nadrenii od Niemiec
 - ZSRR dążył do utrzymania jedności Niemiec licząc, że uda przejąć kontrolę nad całością Niemiec

- USA i Wielka Brytania nie chciały dużego osłabienia Niemiec.
- c) demokratyzacja Niemiec – 1945 – zezwolono na utworzenie partii politycznych. Program partii musiał uzyskać akceptację władz okupacyjnych.
- w strefach zachodnich najsilniejsze okazały się CDU/CSU – Unia Chrześcijańsko – Demokratyczna, SPD – Socjaldemokratyczna Partia Niemiec i FDP – Wolna Partia Demokratyczna (Liberałowie). Pozwolono również na utworzenie Komunistycznej Partii Niemiec (KPD)
 - w strefie radzieckiej pozwolono na utworzenie niektórych partii, a następnie doprowadzono do ich scalenia. Ostatecznie powstała SED – Niemiecka Partia Jedności Niemiec.
- d) 1947 – powiększenie rozbieżności między aliantami spowodowane utworzeniem Bizonii – dwustrefy (połączenie stref amerykańskiej i brytyjskiej), mimo sprzeciwu ZSRR.

4. Pierwszy kryzys berliński 23/24.06.1948 – 12.05.1949

- a) **geneza** – wprowadzenie reformy walutowej w zachodnich strefach okupacyjnych i w zachodnich sektorach Berlina wywołało chaos w strefie radzieckiej. Rosjanie zostali zmuszeni do przeprowadzenia reformy walutowej. Rosjanie chcieli by alianci zachodni opuścili Berlin.
- b) **przebieg** - 24.06.1948 – Rosjanie zablokowali wszystkie lądowe drogi komunikacyjne łączące strefy zachodnie z zachodnimi sektorami Berlina, którymi dostarczano żywności i inne potrzebne w mieście towary. W odpowiedzi alianci zachodni utworzyli „**most powietrzny**” – wszystkie towary, surowce i żywność przesyłano do miasta samolotami przez 10 miesięcy, co było bardzo kosztowne. 12.05.1948 r. Rosjanie zaniechali blokady.
- c) **skutki**
- ostateczny rozpad współpracy między aliantami zachodnimi a ZSRR
 - **1949 – utworzenie Trizonii** – do Bizonii przyłączono strefę francuską
 - Trizonia została objęta planem Marshalla
 - alianci zachodni postanowili przekazać część władzy w ręce Niemców. Zmienili politykę wobec Niemiec.

5. Powstanie dwóch państw niemieckich – jesień 1949 r.

a) RFN

- w ramach demokratyzacji w latach 1946 – 1947 przeprowadzono wybory do parlamentów krajowych w strefach zachodnich;
- 1.01.1948 r. wręczono parlamentom krajowym **dokumenty frankfurckie**, które zobowiązywały je do wyboru Konstytuanty, która opracuje konstytucję;
- Maj 1949 r. – uchwalono konstytucję niemiecką dla stref zachodnich;
- 14.08.1949 r. – wybory do Bundestagu – parlamentu niemieckiego;
- **12.09.1949 r.** – parlament niemiecki ogłosił powstanie **Republiki Federalnej Niemiec (RFN)**; ze stolicą w Bonn. **Prezydentem został Theodor Heuss, a kanclerzem Konrad Adenauer (20.09.);**
- 1951 r. – alianci zachodni zakończyli okupację RFN. RFN była państwem założycielem EWWiS;
- szybki rozwój gospodarczy RFN dzięki wykorzystaniu pomocy z Planu Marshalla oraz reformom
- 1955 – RFN została członkiem NATO.

b) NRD

- Marzec 1948 r. – utworzenie Niemieckiej Rady Ludowej we wschodniej strefie okupacyjnej
- 1949 r. – przekształcenie Niemieckiej Rady Ludowej we wschodnioniemiecki parlament – Niemiecką Izbę Ludową

- **7.10.1949 r. – powstanie Niemieckiej Republiki Demokratycznej (NRD)** ze stolicą w Berlinie. Prezydentem został **Wilhelm Pieck**, a premierem **Otto Grotewohl**

6. Okupacja Austrii

- a) po zakończeniu wojny Austria została podzielona, podobnie jak Niemcy, na cztery strefy okupacyjne a Wiedeń na 4 sektory,
- b) kraj płacił wysokie reparacje na rzecz ZSRR,
- c) Austria przystąpiła do planu Marshalla. Strefy zachodnie rozwijały się dużo szybciej niż strefa wschodnia, którą ekonomicznie wykorzystywali Rosjanie,
- d) po śmierci Stalina rozpoczęto starania o wycofanie obcych wojsk
- e) 1955 r. Austria podpisała traktat pokojowy w Paryżu i ogłosiła neutralność. Wojska okupacyjne zostały wycofane. Zgodę ZSRR uzyskano dzięki rekompensacie finansowej.

7. Powstanie berlińskie 16 – 17 czerwca 1953 r.

- a) przyczyny
 - NRD znalazło się pod ścisłą kontrolą ZSRR. NRD została przekształcona w kraj demokracji ludowej: znacjonalizowano przemysł i banki, przeprowadzono czystki w SED, rozpoczęto prześladowania Kościoła;
 - pogorszenie się sytuacji bytowej ludności w związku z koniecznością spłaty reparacji wojennych i nacjonalizacją przemysłu. Oprócz tego, zgodnie z ideologią, rozwijano głównie przemysł ciężki
 - porównanie sytuacji ludności w RFN i NRD wypadało na niekorzyść NRD co było powodem ucieczki ponad 800 tys. Niemców na zachód, w latach 1949 – 1953;
 - śmierć Stalina w 1953 r. obudziła nadzieję na uniezależnienie się od ZSRR
 - bezpośrednią przyczyną powstania było ogłoszenie przez władze podwyżki norm produkcyjnych o 10%
- b) 16 czerwca 1953 r. wybuchły protesty w Berlinie, które 17 czerwca objęły całą NRD. Strajkowało ponad 300 tys. osób, głównie robotników. Dlatego powstanie określa się mianem robotniczego.
- c) tzw. powstanie zostało krwawo stłumione przez wojska radzieckie. Zginęło ponad 200 osób, a wielu demonstrantów trafiło do więzienia.

8. Budowa muru berlińskiego – 12/13. sierpnia 1961 r.

Przyczyną wybudowania muru, który odcinał zachodnie sektory Berlina od Berlina Wschodniego było postępujące wyludnienie NRD. W latach 1949 – 1961 NRD opuściło 16% ludności, która zdecydowała się przedostać do RFN, głównie przez Berlin. Budowa muru i zasieków pilnowanych przez żołnierzy miała temu zapobiec. Mur zburzono dopiero w listopadzie 1989 r. Jego upadek stał się symbolem upadku komunizmu.